

Motion till riksdagen 2018/19:3064

av **Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2018/19:59 Reglering av alkoglass m.fl. produkter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolagets detaljhandelsmonopol ska omfatta alkoholdrycker och alkoholhaltiga preparat som är att jämställa med alkoholdrycker eller kan antas användas som berusningsmedel med en alkoholhalt som överstiger 3,5 procent och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av vilka regler och förhållningssätt som ska gälla för nya produkter som introduceras på marknaden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige konsumerar vi varje år alkohol för ungefär 70 miljarder kronor. Många människor lider stora förluster i livskvalitet på grund av en alltför omfattande konsumtion av alkohol. Många barn drabbas av en orolig uppväxt när ena eller bägge föräldrar hamnat i ett alkoholmissbruk. Här bör staten stå stark i meningen att stödja dem som fastnat i och drabbats av ett missbruk. Framför allt i syfte att hjälpa och stödja utsatta barn och unga som lider stor skada av föräldrars alkoholmissbruk.

När det gäller propositionen om reglering av alkoglass med flera produkter föreslås att det införs en ny definition av vissa alkoholhaltiga preparat som ur konsumtionssynpunkt är att jämställa med alkoholdrycker eller annars kan antas användas som olika typer av berusningsmedel. Vidare föreslås att de straffbestämmelser i alkohollagen som gäller för alkoholhaltiga drycker vad avser olovlig försäljning, olovligt innehav, olovligt anskaffande och olovlig hantering också ska avse preparat som är att jämställa med alkoholdrycker. Europeiska kommissionen riktar i ett yttrande till den svenska regeringen kritik mot att förslaget till lag om ändring i alkohollagen är mycket brett och vagt. Därtill att de kriterier som anges för att kunna fastställa att ett preparat ska betraktas som ett alkoholdrycksliknande preparat är mycket allmänt hållna.¹

¹ Europeiska kommissionens yttrande till den svenska regeringen den 13 mars 2019 enligt artikel 5.2 i

Europeiska kommissionen gör bedömningen att åtgärden skapar rättsosäkerhet för ekonomiska aktörer som tillverkar produkter som kan komma att omfattas av förslaget till lag om ändring i alkohollagen. Vidare menar Europeiska kommissionen att det är en brist att det inte anges vilken myndighet som ska ansvara för att avgöra om en viss produkt ska betraktas som ett alkoholdrycksliknande preparat. Europeiska kommissionens slutsats är att förslaget till lag om ändring i alkohollagen så som det för närvarande är utformat kan strida mot artikel 34 i EUF-fördraget, vilket handlar om att kvantitativa restriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan i handeln ska vara förbjudna mellan medlemsstaterna. Denna kritik förtjänar att tas på allvar.

Regeringen gör bedömningen att försöksverksamheten med hemleveranser bör avslutas och i stället ska hemleveranser införas som en del av Systembolagets ordinarie verksamhet.² Moderaterna delar regeringens bedömning i denna del som rör Systembolagets hemleveranser. Vi anser att denna försöksverksamhet med hemleveranser ska övergå i permanent verksamhet och därtill i hela landet.

Moderaterna anser att det krävs en reglering av oreglerade alkoholhaltiga preparat såsom alkoglass och alkoholhaltigt pulver som är att jämställa med alkoholhaltiga drycker eller annars kan antas kunna användas som berusningsmedel. Vi menar emellertid att regeringens förslag till reglering är fel väg att gå.

Moderaterna föreslår en varutypsneutral reglering gällande alkoholhaltiga produkter som är avsedda att förtäras. Det innebär att Systembolagets detaljhandelsmonopol ska omfatta alkoholdrycker och alkoholhaltiga preparat som är att jämställa med alkoholdrycker eller antas kunna användas som berusningsmedel med en alkoholhalt som överstiger 3,5 procent.

Moderaterna delar bilden av att det under senare år har lanserats alkoholhaltiga produkter avsedda att förtäras, men i annan form än dryck. Ett sådant exempel är s.k. alkoglass med en alkoholhalt på upp till ungefär fem volymprocent. Det finns även andra produkter på den internationella marknaden såsom grädde, gelégodis och oliver med en alkoholhalt som motsvarar alkoholdrycker. Ett annat exempel är alkoholhaltigt pulver, som är tänkt att blandas ut med vätska för att sedan drickas.

Dessa alkoholhaltiga produkter bör omfattas av reglering när det gäller risker för medicinska och sociala skadeverkningar.³ Detta eftersom nuvarande lagstiftning innebär att t.ex. alkoholhaltigt pulver nu i princip fritt kan införas och säljas till konsumenterna i Sverige utan krav på kontroll av t.ex. ålder på den som brukar varan.

Således är Moderaterna för en fortsatt tydlig reglering av åldersgränser för bruk av olika alkoholhaltiga produkter som är avsedda att förtäras, inklusive alkoholhaltiga preparat som ur konsumtionssynpunkt är att jämställa med alkoholdrycker eller annars kan antas användas som berusningsmedel. Vårt förslag är att de produkter som har en alkoholhalt överstigande 3,5 procent enbart får inhandlas av den som fyllt 20 år, medan motsvarande produkter som innehåller en alkoholhalt upp till 3,5 procent eller lägre får inhandlas av den som fyllt 18 år. Regeringen bör återkomma med ett förslag i enlighet med detta.

Den svenska alkoholpolitiken är inkonsekvent. Regeringens proposition om reglering av alkoglass m.fl. produkter är en i raden av åtgärder som bekräftar detta. I en

direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015.

² Regeringens proposition 2018/19:59 Reglering av alkoglass m.fl. produkter.

³ Regeringens proposition 2018/19:59 Reglering av alkoglass m.fl. produkter.

ny rapport från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi slår fast att den nuvarande alkoholpolitiken inte fungerar tillfredsställande, utan tvärtom dåligt.⁴

Rapporten uttrycker att de viktigaste redskapen, alkoholskatten och alkoholmonopolet, är uttömda för att nå det övergripande målet att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Trots detta fortsätter regeringen på den inslagna vägen. Moderaterna delar den generella slutsatsen i rapporten att alkoholmarknaden är i behov av en genomgripande översyn.⁵

Expertgruppens utredare sammanfattar sina slutsatser i den centrala frågan om alkoholmonopolet i framtiden kan bidra till minskad alkoholkonsumtion så här:⁶

- Det finns inte mycket som talar för att ett fortsatt alkoholmonopol alls kan bidra till minskad konsumtion.
- Befolkningen i länder utan alkoholmonopol dricker generellt mer än vad befolkningen gör i Sverige men detta förklaras av lägre skatt på alkohol.
- I de länder som avskaffat sina monopol har inte alkoholkonsumtionen ökat, med få undantag.
- Statistiska studier av monopol som avskaffats visar att monopollets dämpande effekter på konsumtionen i stort sett är försumbara.
- I t.ex. Danmark dricker medelpersonen 10 procent mer än i Sverige och det förklaras av en lägre dansk alkoholskatt.

Avslutningsvis är det helt centralt att arbetet med den kommande ANDT-strategin verkligen blir framåtsyftande och sammanhängande. Regeringen bör därtill genomföra en översyn av alkoholmarknaden med inriktning mot att tydliggöra och ta ställning till vilka regler och förhållningssätt som ska gälla för nya produkter som introduceras på marknaden.

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Johan Hultberg (M)

Ulrika Jörgensen (M)

Åsa Coenraads (M)

Ulrika Heindorff (M)

John Weinerhall (M)

Kristina Axén Olin (M)

⁴ Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, rapport 2019:2 Synd och skatt – en ESO-rapport om politiken inom områdena alkohol, tobak och spel. Regeringskansliet, Finansdepartementet.

⁵ Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, rapport 2019:2 Synd och skatt – en ESO-rapport om politiken inom områdena alkohol, tobak och spel. Regeringskansliet, Finansdepartementet.

⁶ DN-debatt den 26 mars 2019 av David Sundén, utredare och rapportförfattare av rapport 2019:2 Synd och skatt – en ESO-rapport om politiken inom områdena alkohol, tobak och spel.